

Üstökösök

Üstökösmegfigyelések 2000-ben

A 2000. esztendőben tovább fogyott a Hyakutake–Hale–Bopp páros idején csúcspontú lendület. Utoljára 1993-ban jött össze ennyire szerény anyag, ami nem is csoda, hiszen akkor esett meg, hogy egy naptári évben mindössze két binokulárral látható üstökös legyen. Valójában tavaly csak egy ilyen égéssel számoltunk, hiszen az C/1999 T1 december 31-én hajnalban tűnt fel a délkeleti horizonton...

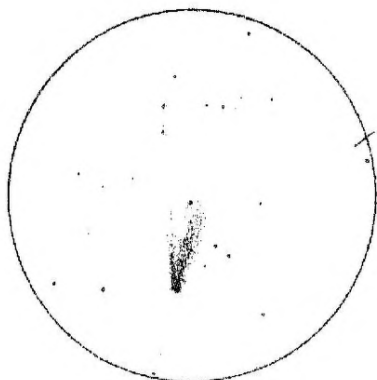
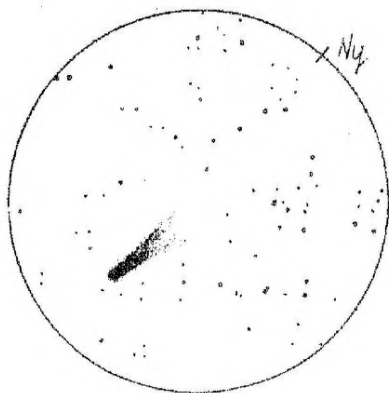
Az egy szem valamire való üstökös, a C/1999 S4 (LINEAR), a nyári hónapokban csillapította kissé az üstökösök iránt vágyakozók hiányérzetét, de a várt szabad szemes láthatóság helyett darabjaira hullott. Ezen kívül a 2P/Encke, a 41P/Tuttle–Giacobini–Kresák és a C/1999 L3 (LINEAR) fényesedett 10^m – 11^m közelébe, de a kis elongációval párosuló hajnali láthatóság, illetve a hideg téli esték miatt egyik sem mozgatta meg igazán észlelőinket. Pedig a 41P ismét kitérésben volt megfigyelhető!

A kevés észlelés miatt csak két alkalommal jelentkeztük észlelési beszámolóval (Meteor 2000/2. és 2000/6.), viszont az 1997-es és 1998-as összefoglalók is 2000-ben jelentek meg. Három nagyobb írás (Üstökösök 2000-ben, Ausztrália: üstökösparadicsom?, Elillanó dicsőség: A LINEAR-üstökös széthullása), három alkalommal üstökös hírek, valamint a szokásoknak megfelelően az előző év kisbolygós összefoglaló színesítette rovatunkat.

Vizuális toplistánk élén ismét Tóth Zoltán végzett, akinek kitartó és eredményes munkájához ezúton is sok sikert kívánunk! A nevek pontosan megegyeznek az 1998-as listán olvashatókkal és négyen az 1999-es rangsorban is az élbolyban voltak. Fotografikus munkát egyedül Horváth Tibor végzett, aki a C/1999 S4-ről felvett négy főtájt juttatta el hozzánk.

Név	Észlelés/Üstökös	Műszer
Tóth Zoltán (Fertőszentmiklós)	23/8	27 T
Sárnczky Krisztián (Budapest)	20/11	44,5 T
Szabó Sándor (Sopron)	20/7	34 T
Kósa-Kiss Atila (Nagyszalonta)	16/3	6,3 L
Sánta Gábor (Kisújszállás)	12/4	44,5 T

Az előző évben 17 észlelőtől 117 vizuális (ebből 15 negatív) és 4 fotografikus megfigyelést kaptunk, melyek 18 üstökös között oszlanak meg. Szerencsére már e sorok írásakor, 2001 novemberének legelején látszik, hogy a 2001-es év ismét fellendülést hozott a hazai üstökös-észlelésekben!

Balra: C/1999 S4 (LINEAR). 2000.07.07., 00:20–01:35 UT, 10x50 B, LM= 2^o25
(Sánta Gábor); jobbra: C/1999 S4 (LINEAR). 2000.07.23., 20:05–20:40 UT,
10x50 B, LM= 3^o5 (Sánta Gábor)

Üstökös	Észlelők száma	Észlelések száma		Fotó	Időpont	Fényesség
		Pozitív	Negatív			
C/1999 J2 (Skiff)	1	3			02.06–06.03.	13 ^m 5–14 ^m 6
C/1999 L3 (LINEAR)	3	5			01.25–03.30.	10 ^m 5–13 ^m 0
C/1999 K8 (LINEAR)	1		1		11.01.	
C/1999 S4 (LINEAR)	16	61	3	4	01.27–08.01.	5 ^m 4–13 ^m 5
C/1999 T1 (McNaught–Hartley)	4	4			12.23–31.	7 ^m 0–8 ^m 1
C/1999 T2 (LINEAR)	4	4	3		07.23–12.23.	11 ^m 8–13 ^m 3
C/1999 Y1 (LINEAR)	5	15			10.20–12.30.	12 ^m 1–13 ^m 4
C/2000 K1 (LINEAR)	1		2		06.03–07.27.	
C/2000 K2 (LINEAR)	2	1	1		07.28–08.30.	14 ^m 4
2P/Encke	3	4	1		08.02–12.	10 ^m 0–11 ^m 0
29P/Schwassmann–Wachmann 1	1		1		06.02.	
41P/Tuttle–Giacobini–Kresák	2	2			12.23–31.	10 ^m 0
44P/Reinmuth 2	1		1		06.02.	
63P/Wild 1	1	1			02.06.	12 ^m 3
71P/Clark	1		1		06.02.	
97P/Metcalf–Brewington	1	1			11.01.	13 ^m 7
110P/Hartley 3	1		1		12.22.	
141P-A/Machholz 2	1	1			02.04.	10 ^m 4

SÁRNECZKY KRISZTIÁN

Üstökös Gyorshírek

Amikor kilenc évvel ezelőtt, 1992 végén útjára indítottuk időszakos kiadványunkat, az még a kor szellemének megfelelően írógép, ragasztó és fénymásoló segítségével

készült. Egy évvel később tértünk át számítógépes szerkesztésre, majd 1998 közepén nyerte el a kiadvány mai, a Word szövegszerkesztő nyomait magán viselő formáját. Ez év végén azonban – szintén a kor szellemének engedve – megszűnik az Űstökös Gyorshírek nyomtatott kiadásának szerkesztett verziója, hiszen az előfizetők évek óta tapasztalható csökkenése mára oda vezetett, hogy alig fél tucat amatőr járátja postán a körlevelet. A többség az elektronikus fórumokon (Csilla levelezőlista) megjelenő változatot olvassa, ahol a jövőben is elérhető lesz kiadványunk. Azoknak, akik nem rendelkeznek rendszeres hálózati eléréssel, természetesen biztosítjuk a Gyorshíreket (a szokásos formában, felbélyegzett és megcímezett borítékok ellenében), de csak az elektronikus verzió egyszerű, nyomtatott változatát fogjuk postázni.

Észlelőlapok

Hosszas vajúadás után, az észlelők észrevételeinek figyelembe vételével elkészült az űstökös észlelőlap és a kisbolygó észlelőlap végleges verziója. Ezeket még az idén eljuttatjuk mindazoknak, akik az elmúlt két évben megfigyeléseket küldtek a rovat számára. Kérünk mindenkit, hogy fénymásolásnál vigyázzanak arra, hogy a gép ne torzítsa tojás alakúvá a látómezőt jelképező kört, mert a közlésre esélyes rajzoknál a tojás „körösítése” sok felesleges munkát ad a szerkesztőknek. Sok kiváló rajzot azért nem tudunk leközölni a Meteor hasábjain, mert azok igen halványak és a jelenlegi nyomdatechnika nem teszi lehetővé megjelentetésüket. Kérjük észlelőinket, hogy a rajzokat minél kontrasztosabban – még ha ez jelentősen felnagyítja is a valós kontrasztokat – készítsék el, hogy minél több rajzos megfigyelést láthassunk viszont rovatunkban.

Űstökös hírek

C/2000 A1 (Montani)

Nem sokáig viselte a legnagyobb naptárvolságban felfedezett új űstökös címet a C/1999 F1 (Catalina) nevű égitest (I. Meteor 1999/10., 38. o.), mivel a 2000. év első űstökösét 9,80 Cs.E-s rekordtávolságban fedezte fel Joe Montani 2000. január 12-én. A 91 cm-es Spacewatch-teleszkóp felvételein a 18^m9-s égitestnek 5"-6"-es kómája volt. Ennél közelebb nem is nagyon lehetett volna megtalálni, hiszen perihélium-távolsága 9,743 Cs.E.-nek adódott, ami jóval nagyobb az eddigi rekorder, a 95P/Chiron 8,454 Cs.E.-s perihélium-távolságánál. A kometá 2000-es pályaelemeit S. Nakano számította, a 2000. január 4-e és november 28-a közötti 88 észlelés alapján. (IAUC 7346, MPC 41716)

T = 2000.07.13,7306 TT ω = 14°29'30"
 e = 1,003894 Ω = 111°8'35"
 q = 9,743162 Cs.E. i = 24°54'25"

C/2000 B4 (LINEAR)

A LINEAR program 2000. január 29-ei képcin mutatkozott először, mint 19^m4-s, csillagszerű égitest. A Kentaur-családra jellemző pálya miatt tüzetesebben is megvizsgálták, és az ondrejovi 65 cm-es reflektorral P. Kusnirak le is fotózta dif-fúz kómáját. A 95P/Chiron után ez a második Kentaur, melynél gáz kibocsátást sikerült kimutatni. Pályaelemeit a 2000. január 2-a és december 29-e közötti 88 megfigyelés alapján Nakano számította. (IAUC 7368, MPC 41897)

T = 2000.06.14,5870 TT ω = 126°13'49"
 e = 0,620751 Ω = 0°6'26"
 q = 6,829602 Cs.E. i = 15°6'26"
 a = 18,008210 Cs.E. P = 76,420 év